ECLI:LV:AT:2018:0507.A420168915.2.S

Lieta Nr. A420168915
SKA-356/2018
Administratīvo lietu departaments

Latvijas Republikas Augstākā tiesa
SPRIEDUMS
Rīgā 2018.gada 7.maijā

Augstākā tiesa šādā sastāvā:
tiesnese Ieva Višķere,
tiesnese Līvija Slica,
tiesnese Rudīte Vīduša

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. A/, /pers. B/, /pers. C/, /pers. D/, /pers. E/, /pers. F/, /pers. G/, /pers. H/, /pers. I/, /pers. J/ un Vides aizsardzības kluba pieteikumu par Jelgavas novada domes 2015.gada 28.janvāra lēmuma (protokols Nr.1, 24.§) atcelšanu, sakarā ar /pers. A/, /pers. B/, /pers. C/, /pers. E/, /pers. F/, /pers. G/, /pers. H/, /pers. I/ un /pers. J/ kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2016.gada 21.decembra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Vides pārraudzības valsts birojs (turpmāk – birojs) 2015.gada 5.janvārī sniedza atzinumu Nr. 1 (turpmāk – biroja atzinums) par SIA „East-West Finances" (šobrīd – SIA „EcoLead" – trešā persona šajā lietā) ierosināto nolietotu svina akumulatoru pārstrādes rūpnīcas izveidi Jelgavas novadā, Kalnciema pagastā, Kalnciemā, Jelgavas ielā 21, ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojumu. Minētajā atzinumā secināts, ka nav konstatējami tādi apstākļi, kas būtu pamats aizliegt ierosinātājas plānoto darbību, vienlaikus atzīts, ka darbība ir iespējama, ievērojot gan ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojumā paredzētos, gan biroja noteiktos obligātos nosacījumus.

Pēc biroja atzinuma saņemšanas SIA „EcoLead" vērsās Jelgavas novada domē ar iesniegumu, lūdzot akceptēt paredzēto darbību – nolietotu svina akumulatoru pārstrādes rūpnīcas izveidi (turpmāk – paredzētā darbība).

Jelgavas novada dome, iepazinusies ar ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojumu, biroja atzinumu, Kalnciema iedzīvotāju, ekspertu un citu personu viedokli, 2015.gada 28.janvārī pieņēma lēmumu (prot Nr. 1, 24.§) (turpmāk – pārsūdzētais lēmums) par paredzētās darbības akceptu.

[2] Pieteicēji /pers. A/, /pers. B/, /pers. C/, /pers. D/, /pers. E/, /pers. F/, /pers. G/, /pers. H/, /pers. I/, /pers. J/ un biedrība „Vides aizsardzības klubs" vērsās Administratīvajā rajona tiesā ar pieteikumu par pārsūdzētā lēmuma atcelšanu.

Pieteikumā pieteicēji iebilda pret paredzēto darbību kā tādu, kā arī pieļautajiem sabiedrības līdzdalības tiesību pārkāpumiem ietekmes uz vidi novērtējuma procedūrā.

[3] Ar Administratīvās rajona tiesas 2015.gada 30.novembra spriedumu pieteicēju pieteikums noraidīts.

[4] Administratīvā apgabaltiesa, izskatījusi lietu apelācijas kārtībā, ar 2016.gada 21.decembra spriedumu pieteicēju pieteikumu noraidīja. Apgabaltiesas spriedums, ievērojot pievienošanos rajona tiesas sprieduma motīvu daļai, pamatots ar turpmāk norādītajiem argumentiem.

[4.1] Saskaņā ar likuma „Par ietekmes uz vidi novērtējumu" 26.panta ceturto daļu lēmumu par paredzētās darbības akceptu var pārsūdzēt, ja ir pārkāptas vai ignorētas sabiedrības līdzdalības tiesības uz informāciju vai līdzdalību ietekmes uz vidi novērtējuma procesā.

Tādējādi izskatāmajā lietā pārbaudāms pārsūdzētā lēmuma tiesiskums tādā aspektā, vai, akceptējot trešās personas paredzēto darbību, nav pārkāptas sabiedrības tiesības uz informāciju vai līdzdalību ietekmes uz vidi novērtējuma procesā. Turklāt jāņem vērā, ka vispārīga katra sabiedrības locekļa individualizēta izpratne par šādām tiesībām nav pakļauta tiesiskai aizsardzībai, jo aizsardzības vērtas ir tikai tādas sabiedrības tiesības uz informāciju vai līdzdalību ietekmes uz vidi novērtējuma procesā, kas noteiktas normatīvajos aktos.

[4.2] Pieteicēji izteikuši virkni iebildumu pret paredzētās darbības ietekmes novērtējuma sākotnējās sabiedriskās apspriešanas, kas notika 2012.gada 14.augustā, procedūru. Proti, pieteicēji norāda, ka nav bijusi pieejama informācija par šīs procedūras norisi, jo informācija publicēta laikrakstā „Zemgales Ziņas", kuru Kalnciema pagastā mazā pieprasījuma dēļ nepārdod. Tāpat pieteicēji norāda, ka sākotnējā sabiedriskā apspriešana notikusi iedzīvotājiem nepieņemamā laikā. Pieteicēji uzsver arī, ka neinformētības dēļ vietējiem uzņēmējiem esot tikušas liegtas iespējas izteikties.

Paredzētās darbības sabiedriskās apspriešanas organizēšanas un norises kārtību nosaka likuma „Par ietekmes uz vidi novērtējumu" 15.pants un Ministru kabineta 2011.gada 25.janvāra noteikumi Nr. 83 „Kārtība, kādā novērtējama paredzētās darbības ietekme uz vidi" (turpmāk – noteikumi Nr. 83) (spēkā laikā, kad veiktas izskatāmajā lietā aplūkojamās attiecīgās darbības). Atbilstoši minētajam regulējumam, par sākotnējo sabiedrisko apspriešanu trešajai personai bija pienākums informēt sabiedrību, publicējot paziņojumu vismaz vienā pašvaldības izdotajā laikrakstā vai citā vietējā laikrakstā.

Lietā nav strīda, ka laikraksts „Zemgales Ziņas", kurā minētā informācija bija publicēta, ir pašvaldības izdots laikraksts. Tāpat informācija par sākotnējo sabiedrisko apspriešanu bija publicēta portālā „DELFI". Publicētās informācijas saturs atbilst noteikumu Nr. 83 17.punkta prasībām. Līdz ar to pienākums informēt sabiedrību par sākotnējo sabiedrisko apspriešanu ir izpildīts atbilstoši normatīvo aktu prasībām. Pieteicēju iebildumi pret sabiedrības nepietiekamo informēšanu izriet no pašu pieteicēju pasīvās attieksmes. Tāpēc šie iebildumi detalizēti nav analizējami.

Tāpat nav pamatoti pieteicēju iebildumi, ka trešā persona ir pieļāvusi normatīvo aktu pārkāpumu, jo rīkojusi sākotnējo sabiedrisko apspriešanu plkst.16.00. Lai arī var piekrist pieteicējiem, ka darba dienā plkst.16.00 lielākajai daļai vēl bija darba laiks, tomēr tādēļ nav pamata izdarīt vispārīgu secinājumu par to, ka sabiedrībai bija liegtas tiesības iegūt informāciju un paust viedokli. Pirmkārt, nav pamata uzskatīt, ka visi Kalnciema iedzīvotāji sākotnējās sabiedriskās apspriešanas norises laikā atradās savās darbavietās, jo iedzīvotāju sastāvā ietilpst arī nestrādājošas personas (piemēram, pensionāri, bezdarbnieki) un personas, kurām konkrētajā laikā nebija jāatrodas darba vietā darbnespējas, atvaļinājuma vai maiņu grafika dēļ. Minēto secinājumu par iedzīvotāju sadalījumu pēc nodarbošanās apstiprina arī 200 Kalnciema iedzīvotāju aptaujas rezultāti. Otrkārt, paziņojums par sākotnējo sabiedrisko apspriešanu tika publicēts 11 dienas pirms tās norises, tāpēc ieinteresētajām personām bija pietiekami ilgs laiks, lai organizētu sev iespēju piedalīties apspriešanā. Treškārt, atbilstoši normatīvo aktu prasībām paziņojumā tika norādīts laiks un vieta, kurā sabiedrība var iegūt informāciju par paredzēto darbību un iepazīties ar sagatavotajiem dokumentiem, kā arī termiņš, līdz kuram sabiedrība birojā var iesniegt rakstiskus priekšlikumus. Tādējādi sabiedrībai bija nodrošināta iespēja līdzdarboties arī neklātienē.

Arī attiecībā uz vietējo uzņēmēju informēšanas kārtību nav saskatāmi pārkāpumi. Vietējie uzņēmēji ir sabiedrības daļa, un uz tiem attiecināmi tie paši informēšanas pasākumi kā uz pārējo sabiedrību, un konkrētajā gadījumā šie pienākumi ir izpildīti. Individuālu informēšanas pienākumu par paredzēto darbību un iespēju piedalīties sabiedriskajā apspriešanā normatīvie akti trešajai personai uzliek tikai attiecībā uz tiem nekustamo īpašumu īpašniekiem (valdītājiem), kuru īpašumi robežojas ar paredzētās darbības teritoriju. Šīs personas ir apstiprinājušas paziņojumu saņemšanu.

No paredzētās darbības ietekmes uz vidi novērtējuma sākotnējās sabiedriskās apspriešanas sanāksmes protokola ir secināms, ka sanāksme nav bijusi formāla. Klātesošie, kuru skaitā bija ne tikai atbildētājas un trešās personas pārstāvji, ir pauduši savu viedokli, trešās personas pārstāvjiem ir uzdoti jautājumi, uz kuriem arī saņemtas atbildes. Tāpat sanāksmes noslēgumā tās dalībniekiem ir atgādināts par iespēju līdz 2012.gada 28.augustam nosūtīt birojam interesējošos jautājumus vai komentārus.

Ievērojot minēto, nav saskatāmi pārkāpumi paredzētās darbības ietekmes uz vidi novērtējuma sākotnējās sabiedriskās apspriešanas organizēšanā un norisē.

[4.3] Pieteicēji iebilduši arī pret otrās sabiedriskās apspriešanas 2014.gada 22.aprīlī plkst.17.00 norises laiku un ierobežoto sabiedrības informēšanu.

Kārtību, kādā sabiedrībai sniedzama informācija par ietekmes uz vidi novērtējumu, kā arī organizējama sabiedrības līdzdalība ietekmes uz vidi novērtējuma procesā, noteic likuma „Par ietekmes uz vidi novērtējumu" 17.panta pirmā, otrā un piektā daļa, kā arī noteikumu Nr. 83 28.–30.punkts. Minētajās normās paredzētās prasības ir ievērotas. Paziņojums par ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojuma sabiedrisko apspriešanu ir publicēts laikrakstā „Zemgales Ziņas" un pašvaldības mājaslapā. Tāpat atbildētājs norādījis, ka paziņojums ir ticis izvietots uz pieciem ziņojumu dēļiem un Kalnciema pārvaldes ēkā. Nav saskatāms objektīvs pamats šāda fakta apšaubīšanai.

Tāpat, lai noskaidrotu sabiedrības viedokli, trešā persona ir veikusi Kalnciema iedzīvotāju aptauju par paredzēto darbību. Savukārt, izvērtējot anketu rezultātus, ir secināms, ka iedzīvotāju viedoklis par paredzēto darbību nav viennozīmīgi negatīvs.

Turklāt arī 2014.gada 22.aprīļa ietekmes uz vidi novērtējuma sabiedriskās apspriešanas sanāksmes protokols apstiprina, ka arī šī sanāksme nav bijusi formāla, jo klātesošie (arī Kalnciema iedzīvotāji) ir pauduši savu viedokli, uzdevuši konkrētus jautājumus, tostarp arī tādus, kuros atspoguļojas līdzpieteicēju bažas, uz jautājumiem saņemtas atbildes. Savukārt 2014.gada jūlijā sagatavotais aktualizētais ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojums pēc sabiedriskās apspriešanas ir papildināts atbilstoši saņemtajiem iebildumiem, viedokļiem, priekšlikumiem. Līdz ar to ir nodrošināta likuma „Par ietekmes uz vidi novērtējumu" 17.panta septītajā daļā paredzēto prasību ievērošana.

Tādējādi, novērtējot 2014.gada 22.aprīļa ietekmes uz vidi novērtējuma sabiedriskās apspriešanas organizēšanu un norisi, ir atzīstams, ka tā noritējusi atbilstoši normatīvo aktu prasībām.

[4.4] Pieteicēju pārmetums, ka vairāk sabiedrisko apspriešanu netika rīkots, ir nepamatots, jo normatīvie akti tādu rīkošanu neparedz. Tāpat šis arguments ir nepatiess, jo šādas publiskas ieceres apspriešanas ir notikušas. Tāpēc, pretēji pieteicēju iebildumiem, Jelgavas novada pašvaldības 2014.gada 9.maijā trešajai personai adresētajā vēstulē ietvertais aicinājums organizēt papildu sabiedrisko apspriešanu ir īstenots.

Proti, lai arī normatīvie akti šādu pienākumu neparedz, 2014.gada 13.maijā pēc trešās personas iniciatīvas ir notikusi sanāksme par iecerētās rūpnīcas apspriešanu. Paziņojums par minēto sapulci tika izplatīts 2014.gada 10.maijā un sapulcē piedalījās apmēram 65 cilvēki. Savukārt no 2014.gada 9. līdz 11.jūlijam trešā persona sabiedrības pārstāvjiem ir organizējusi ekskursiju uz divām akumulatoru pārstrādes rūpnīcām Polijā. Arī 2014.gada 16.jūlijā ir notikusi pašvaldības organizēta iedzīvotāju sapulce, kurā diskutēts arī par rūpnīcas būvniecību. Savukārt 2014.gada septembrī vietējā šūšanas uzņēmuma – SIA „Spectre Latvia" – telpās notika sapulce par rūpnīcas būvniecību.

[4.5] Pieteicēji iebilduši, ka pašvaldība nav apsvērusi iespēju piedāvāt paredzēto darbību īstenot vietā, kur paredzētā darbība tiešā veidā nevar ietekmēt vidi un cilvēku veselību.

Tomēr, novērtējot lietas apstākļus, nerodas šaubas, ka pārsūdzētais lēmums pieņemts, ievērojot vides aizsardzības principus. Pēc daudzkārtējām sabiedrības informēšanas norisēm, izvērtējot arī iestāžu viedokļus, 2014.gada novembrī ir sagatavots aktualizētais ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojums, un, to izvērtējot, birojs nav saskatījis pamatu aizliegt paredzēto darbību. Biroja atzinumā skrupulozi ir analizēti darbības ietekmē iespējamie kaitējumi videi un cilvēku veselībai. Biroja secinājumi pamatoti ar labākajiem pieejamiem tehniskajiem paņēmieniem, Valsts sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs" sniegtajiem datiem un informāciju, balstītu uz zinātniskām metodēm, ekspertu atzinumiem, Latvijas Hidroekoloģijas institūta, Veselības inspekcijas un citu kompetento institūciju vērtējumiem. Attiecībā par darbības ietekmi uz vidi un cilvēku veselību birojs secinājis, ka pie tehnoloģiski pareizi īstenota ražošanas procesa darbības ietekme uz vidi nebūs būtiska. Vienīgi avārijas riska gadījumā paredzētā darbība var radīt būtisku nelabvēlīgu ietekmi. Taču arī šis aspekts ir analizēts. Normatīvu ievērošana ir beznosacījuma prasība paredzētajai darbībai, bez kuras darbības īstenošana nav pieļaujama. Arī attiecībā uz citiem aspektiem birojs ir noteicis virkni papildu nosacījumu, bez kuru ievērošanas darbība nav pieļaujama.

Pieteicēju pozīcijā, pretojoties darbības akceptam jebkādiem līdzekļiem, ir saskatāms nevis objektīvs, bet subjektīvā nepatikā balstīts pamatojums. Lietā ir gūti pārliecinoši pierādījumi, ka identiskas darbības sekmīgi noris arī pilsētvidē. Tāpat lietā nav strīda, ka trešās personas plānotā rūpnīca iecerēta vietā, kas pēc teritorijas plānojuma ietilpst šādai darbībai paredzētā zonā. Līdz ar to nav saskatāms pamats ierobežot pašvaldības rīcības brīvību akceptēt trešās personas paredzēto darbību teritorijas plānojumam atbilstošā vietā. Turklāt jāņem vērā, ka rūpnīcas izveidei izvēlēto nekustamo īpašumu trešā persona ir iegādājusies īpašumā. Attiecīgi nav samērīgi ierobežot trešās personas īpašuma tiesības iepretim objektīvi nepamatotam iedzīvotāju iebildumam.

Bez ievērības nevar atstāt arī faktu, ka trešā persona neplāno pilnīgi no jauna celt rūpnīcu, bet gan renovēt jau esošu rūpnīcas kompleksu, pielāgojot to iecerētajai darbībai. Pašvaldība ir norādījusi uz sabiedrības ieguvumiem no paredzētās darbības – tiks sakārtota un apsaimniekota līdz šim pamesta teritorija un ēkas, no jauna radītajās darba vietās varēs strādāt vietējie iedzīvotāji, sakārtotā infrastruktūra ļaus attīstīties citiem uzņēmējiem, pašvaldības budžets gūs ienākumus samaksāto nodokļu veidā, atkritumu otrreizējā pārstrāde uzlabos ekoloģiju. Visi šie aspekti ir nostādāmi pāri katra indivīda interesei, kuru tas vērtē kā sava mājokļa vai tiesību uz dzīvošanu labvēlīgā vidē aizskārumu. Paredzētās darbības akcepts nerada šo tiesību apdraudējumu.

[4.6] Lai gan sabiedrībai nenoliedzami ir tiesības efektīvi iesaistīties ar vides jautājumiem saistītu lēmumu pieņemšanā, tomēr ne jebkura sabiedrības izvirzītā prasība ir obligāti akceptējama.

Ar likumu noteiktās sabiedriskās apspriešanas galvenais mērķis ir nodrošināt, ka tiek pieņemts vislabākais iespējamais lēmums sabiedrības interesēs un katra cilvēka iebildumi tiek vērtēti un iespēju robežās taisnīgi ņemti vērā. Sabiedriskajai apspriešanai jākalpo diviem galvenajiem mērķiem: pirmkārt, iegūt informāciju, kas sekmētu pamatota un taisnīga lēmuma pieņemšanu, otrkārt, pārliecināt sabiedrību par to, ka tās izteiktie viedokļi tiek apspriesti (*Satversmes tiesas 2003.gada 14.februāra sprieduma lietā Nr.2002-14-04 secinājumu daļas 2.punkts*). Tātad tas vien, ka ietekmes uz vidi novērtējuma procesā netika ņemta vērā sabiedrības izvirzītā prasība atteikties no rūpnīcas būvniecības vispār, neliecina par sabiedrības tiesību uz līdzdalību ietekmes uz vidi novērtējuma procesā pārkāpumu. Ar lietā konstatētajiem trešās personas un pašvaldības īstenotajiem pasākumiem ir izpildītas sabiedrības informētībai un līdzdalībai izvirzītās prasības. Nav konstatējams, ka ietekmes uz vidi novērtējuma procesa ietvaros sabiedrības tiesības līdzdarboties būtu ierobežotas un ka iedzīvotāju viedokļi nebūtu vērtēti. Apstāklis, ka pašvaldība, pretēji sabiedrības vairākuma viedoklim, ir izšķirusies akceptēt trešās personas darbību, neliecina par sabiedrības neinformēšanu vai liegumu līdzdarboties.

Tiesas sēdē paustais pieteicēju viedoklis viennozīmīgi liecina par to, ka nekādos apstākļos viņu negatīvā attieksme pret trešās personas paredzēto darbību nemainīsies. Vispārīgi ir izprotamas iedzīvotāju bažas par paredzētās darbības ietekmi uz vidi un cilvēku veselību, tomēr šīs bažas skaidrojamas ar iedzīvotāju nezināšanu un nevēlēšanos iedziļināties zinātniskajos apsvērumos. Iedzīvotāju viedoklis pamatā balstīts uz līdzšinējo negatīvo pieredzi un nespēju no tās distancēties. Tomēr sabiedrības negatīvais viedoklis nav uzskatāms par neatsveramu argumentu. Ja iedzīvotāju iebildumi pilnībā būtu jāņem vērā, tad sabiedrībai jūtīgos jautājumos nekad nebūtu iespējams panākt risinājumu. Tādēļ likumdevējs ir norobežojis sabiedrības ietekmi, paredzot tās līdzdalību konkrētās procedūrās, nevis galīgā lēmuma pieņemšanā, kas ietilpst pašvaldības kompetencē.

Vienlaikus bez ievērības nav atstājams fakts, ka tieši sabiedrības pretestība paredzētajai darbībai ir bijis instruments labāku risinājumu meklēšanai. Par to liecina vairākkārtējā ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojumu aktualizācija un papildus organizētās sanāksmes nolūkā informēt sabiedrību un skaidrot tai paredzēto darbību un tās ietekmi. Tas vien, ka paredzētā darbība rezultātā ir akceptēta, neskatoties uz atsevišķas iedzīvotāju daļas negatīvo viedokli, neliecina par sabiedrības viedokļa neanalizēšanu.

[4.7] Apelācijas sūdzībā pieteicēji izvirza argumentu, ka rūpnīcā vispār nedrīkstēs strādāt sievietes un vīrieši reproduktīvā vecumā, līdz ar to arī teju visā pagasta teritorijā nevarēs dzīvot drošā vidē.

Tomēr attiecībā uz šo argumentu norādāms, ka biroja atzinumā ir izvērtēta paredzētās darbības ietekme uz ražotnes darbinieku veselību, konstatējot, nav pamata uzskatīt, ka ražotnes darbinieki varētu būt pakļauti piesārņojuma koncentrācijām, kas pārsniedz normatīvajos aktos noteiktās ekspozīcijas robežvērtības. Birojs ir izvērtējis arī paredzētās darbības ietekmi uz apkārtnē dzīvojošo cilvēku veselību, taču nav konstatējis kādas neatbilstības vai paredzētās darbības būtisku nelabvēlīgu ietekmi uz cilvēku veselību.

[4.8] Attiecībā uz pieteicējas iebildumu, ka pašvaldībai nebūs ietekmes pār plānotās darbības īstenošanu, norādāms, ka saskaņā ar biroja atzinuma nosacījumiem monitoringa rezultāti iesniedzami arī pašvaldībai. Tāpat ar pārsūdzēto lēmumu pašvaldība ir izveidojusi darba grupu paredzētās darbības uzraudzībai. Pašvaldība uzdevusi darba grupai veikt kontroli vienu reizi ceturksnī. Līdz ar to šis apelācijas sūdzības arguments ir nepamatots.

[4.9] Tāpat, pretēji pieteicēju iebildumiem, meteoroloģiskie apstākļi, tostarp sniega segas izveidošanās, ir vērtēti ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojumā (3.4. un 3.6.nodaļa), taču būtiski riski vai būtiska ietekme uz vidi saistībā ar sniega segas izveidošanos nav konstatēta.

[4.10] Apkopojot minēto, pārsūdzētais lēmums atzīstams par tiesisku, savukārt pieteicēju pieteikums par nepamatotu.

[5] Pieteicēji iesnieguši kasācijas sūdzību par minēto apgabaltiesas spriedumu. Kasācijas sūdzība pamatota ar turpmāk norādītajiem argumentiem.

[5.1] Sabiedrība nav pienācīgā kārtā informēta par ietekmes uz vidi novērtējuma laikā paredzētajām sabiedriskajām apspriešanām.

Paziņojums par sabiedrisko apspriešanu bija jāpublicē Jelgavas novada bezmaksas izdevumā Jelgavas novada ziņas, jo šis ir vienīgais reālais vietējais izdevums. Savukārt laikraksta „Zemgales ziņas" izdevējs ir cita pašvaldība – Jelgavas dome. Šis laikraksts ir reģionālas nozīmes, tam Kalnciemā ir tikai 27 abonementi, un to Kalnciemā nav iespējams brīvi iegādāties. Tiesa nav pārbaudījusi šos apstākļus. Tāpat lietā nav pierādīts (nav uzklausīti liecinieki, iesniegti foto vai video pierādījumi), ka informācija par sabiedriskajām apspriešanām tika izvietota uz Kalnciema ziņojumu dēļiem.

Trešā persona, rīkojot sabiedriskā apspriešanas sabiedrībai neizdevīgā laikā (darba laikā), ir pārkāpusi likuma „Par ietekmes uz vidi novērtējumu" 3.pantu. Trešā persona nav ņēmusi vērā, ka sabiedrība ir lūgusi sabiedrisko apspriešanu rīkot plkst.19.00, proti, laikā, kad cilvēki ir atgriezušies mājas no darba. Tāpat tiesa nav ņēmusi vērā, kā arī pieaicinājusi lieciniekus, kas to apliecina, ka trešā persona pati publiski ir atzinusi, ka ir slikti komunicējusi ar sabiedrību. Turklāt arī Jelgavas novada pašvaldība 2014.gada 9.maija trešajai personai un birojam adresētajā vēstulē norādīja uz nepieciešamību izskatīt jautājumu par papildu sabiedriskās apspriedes rīkošanu.

Līdz ar to sabiedriskās apspriešanas organizētas formāli un nav sasniegts mērķis, kura dēļ šādas apspriedes rīkojamas, proti, informēt pēc iespējas vairāk cilvēku. Tiesa, vērtējot sabiedrisko apspriešanu rīkošanas nepilnības, nepamatoti apgalvojusi, ka likumdevējs pieļāvis sabiedrībai līdzdarboties arī neklātienē, jo likums noteic konkrētas prasības, kurām jāatbilst sabiedriskās apspriešanas rīkošanai.

[5.2] Tiesa kļūdaini secinājusi, ka kopumā ir notikušas sešas iedzīvotāju sanāksmes (publiskās apspriedes), kurās iedzīvotāji informēti par paredzēto darbību.

Sākotnējā sabiedriskā apspriešana rīkota iedzīvotājiem neizdevīgā laikā (darba dienā plkst. 16.00), savukārt ietekmes uz vidi novērtējuma laikā notikusī sabiedriskā apspriešana rīkota laikā starp Lieldienām un maija svētkiem. 2014.gada 16.jūlijā notika Jelgavas novada domes saimnieciskā sapulce, un tajā nebija trešās personas pārstāvju un kompetento speciālistu. 2015.gada 13.maijā notikusī trešās personas organizētā sapulce uzskatāma par investoru neoficiālo iedzīvotāju sapulci. Šajā sapulcē investori uz sabiedrības jautājumiem atbildēja nepārliecinoši. Savukārt SIA „Spectre Latvia" telpās notikušo sapulci organizēja SIA „Spectre Latvia", uzaicinot trešās personas pārstāvjus. Trešās personas organizēto braucienu uz Poliju, kurā tika aplūkotas trešās personas paredzētajai darbībai līdzīgas rūpnīcas, nevar uzskatīt par sabiedrisko apspriešanu. Turklāt tiesa nepamatoti secinājusi, ka, apmeklējot rūpnīcas Polijā, ir gūts apstiprinājums, ka šādas ražotnes, kādu plānojusi būvēt trešā persona, var atrasties pilsētvidē, neradot kaitējumu videi.

[5.3] Ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojumā un biroja atzinumā nav ņemts vērā sabiedrības un kompetento institūciju viedoklis.

Pretēji tiesas secinājumiem, nav pamata uzskatīt, ka paredzēto darbību varētu neakceptēt tikai tad, ja iedzīvotāju viedoklis būtu balstīts uz zinātniskiem vai juridiskiem apsvērumiem. Šāds secinājums ir pretrunā ar Satversmes tiesas 2013.gada 14.februāra spriedumu lietā Nr. 2002-14-04, kurā atzīts, ka publiskas varas subjektiem jādara viss iespējamais, lai informētu sabiedrību, kā arī iedzīvotāju viedokļiem nav jābūt zinātniski pamatotiem. Tāpat tiesa kļūdaini secina, ka nav pamata uzskatīt, ka 99% Kalnciema iedzīvotāju būtu pret rūpnīcas būvniecību. Tiesa nepamatoti uzskata, ka pieteicēju veiktās aptaujas nav ņemamas vērā. Savukārt trešās personas ietekmes uz vidi novērtējuma laikā veikto aptauju atbildes, pieteicēju ieskatā, ir viltojums.

Tiesa spriedumā nepamatoti secinājusi, ka ietekmes uz vidi novērtējuma procedūrā ir ņemts vērā arī Latvijas Hidroekoloģijas institūta viedoklis, jo minētā institūcija paredzēto darbību konkrētajā vietā neatbalsta. Tiesa nepamatoti sagroza Veselības inspekcijas sniegtā atzinuma jēgu, uzskatot, ka atzinumā norādīts, ka nav pamata bažām par ražotnes negatīvo ietekmi uz apkārtējo iedzīvotāju veselību, ja tiek ievērotas tehnoloģijas, izpildītas normatīvo aktu prasības attiecībā uz emisijām, kā arī veikti nepieciešamie piesardzības pasākumi darbībām ar bīstamiem atkritumiem. Minētajā atzinumā ir norādīts, ka nav prognozējama jaunceļamās ražotnes ietekme uz apkārtējās vides iedzīvotāju veselību, ja tiek ievērotas paredzētās tehnoloģijas,

nodrošinātas vides normatīvu prasības attiecībā uz gaisa emisijām un veikti visi nepieciešamie piesardzības pasākumi. Tāpēc tiesa kļūdaini uzskata, ka pieteicēji apzināti sagroza šī atzinuma jēgu, iztulkojot Veselības inspekcijas norādīto tā, ka paredzētās darbības ietekme uz iedzīvotāju veselību ir neskaidra. Vienlaikus tiesa nepamatoti uzskata, ka lietā nav saistošs Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcijas viedoklis.

[5.4] Paredzētās darbības projekts izstrādāts nepilnīgi, jo ietekmes uz vidi novērtējumā un biroja atzinumā nav vērtēts sniega kušanas rezultātā radītais ūdens, kas nonāks augsnē. Lietas izskatīšanas gaitā arī atklāts, ka ietekmes uz vidi novērtējumā netika vērtēti apstākļi sakarā ar temperatūras svārstībām dažādos gadalaikos. Nepamatots ir arī tiesas secinājums, ka sanācijas pasākumi darbības vietai nav nepieciešami. Tāpat tiesa nav vērtējusi, ka rūpnīcā nevarēs strādāt vīrieši un sievietes reproduktīvā vecumā. Trešās personas solījums savākt visu piesārņoto ūdeni ir neizpildāms, kā rezultātā piesārņojuma draudi Lielupei pieaug.

[5.5] Tiesa nepamatoti secinājusi, ka paredzētā darbība varētu nest ekonomisku labumu Jelgavas novada budžetam. Tas nav pierādīts ar aprēķiniem vai kādiem citiem pierādījumiem. Šādos apstākļos pārsūdzētais lēmums neatbilst samērīguma principam.

[5.6] Tiesa nepamatoti secinājusi, ka būvniecības laikā netiek identificēti būtiski nelabvēlīgi ietekmes riski, jo būvdarbus plānots veikt antropogēni jau ietekmētā, apbūvētā rūpnieciskās apbūves teritorijā. Rūpnīcas darbība paredzēta kā A kategorijas piesārņojošā darbība, kas pati par sevi nav tipiska būvniecība. Tāpēc būvniecības uzsākšanai pašvaldībai bija jārīko sabiedriskā apspriešana.

[5.7] Akceptējot paredzēto darbību Lielupes aizsargjoslā, ir pārkāpts Aizsargjoslu likuma 35.pants. Proti, atbilstoši minētajai normai upes aizsargjoslā aizliegts izvietot būves bīstamo ķīmisko vielu vai ķīmisko produktu glabāšanai, izņemot šim nolūkam teritoriju plānojumos vai lokālplānojumos paredzētās vietas. Tomēr šādas vietas Kalnciema pagastā plānojumos nav paredzētas.

[5.8] Pārsūdzētā lēmuma pieņemšanā pārkāpta Republikas pilsētas domes un novada domes deputātu statusa likuma 5. un 7.pants, ignorējot deputātu /pers. K/ un /pers. L/ priekšlikumu par paredzētās darbības pārcelšanu uz citu Jelgavas novada teritoriju. Par šiem priekšlikumiem netika balsots likumā noteiktajā kārtībā, tādējādi pārsūdzētais lēmums ir prettiesisks. Tāpat domes sēdē uzstājās speciālists, par kura kvalifikāciju lietā nav pierādījumu, kā arī Jelgavas novada domes juristi ir ārpakalpojuma sniedzēji, kuri lēmuma pieņemšanas laikā izsaka apgalvojumus par tādām lietās, kurās tie nav speciālisti. Bez ievērības nevar atstāt arī faktu, ka trešās personas un atbildētājas intereses tiesā pārstāv viens un tas pats juridiskais birojs.

[5.9] Paredzētā darbība ir ekoloģiski neredzama. Tāpēc atbildīgās institūcijas nevarēs kontrolēt pārkāpumus rūpnīcas darbībā. Tāpat nepamatota ir pašvaldības rīcība, norādot, ka tā izveido komisiju paredzētās darbības monitoringam. Normatīvie akti šādas pašvaldības tiesības neparedz, un trešajai personai būs tiesības neielaist pašvaldības pārstāvjus ražotnes teritorijā. Tāpat pašvaldība nav izveidojusi šīs komisijas nolikumu, kas uzskatāms par būtisku pārkāpumu.

Jelgavas novada domes sēdē, kurā tika lemts par pārsūdzētā lēmuma pieņemšanu, kļūdaini apgalvots, ka tad, ja ražotnes darbības laikā tiek konstatēti būtiski lielāki gaisa piesārņojošo vielu emisijas apjomi kā ietekmes uz vidi novērtējuma laikā novērtētie, varēs tikt grozīti piesārņojošās darbības atļaujas nosacījumi. Šādi nosacījumi nav noteikti.

[6] Jelgavas novada dome un SIA „EcoLead" iesnieguši paskaidrojumus par pieteicēju kasācijas sūdzību, kurā norāda, ka uzskata pārsūdzēto apgabaltiesas spriedumu par tiesisku, bet pieteicēju kasācijas sūdzību par nepamatotu.

Motīvu daļa

I

[7] Vispirms Augstākā tiesa atzīst par nepieciešamu akcentēt, kādi procesa dalībnieku iebildumi ir pārbaudāmi, izskatot lietu kasācijas kārtībā.

[8] Pieteicēji kasācijas sūdzībā izteikuši virkni iebildumu pret pārsūdzētā lēmuma tiesiskumu, būtībā atreferējot tiesvedības gaitā jau iepriekš paustos iebildumus, uz kuriem atbildes sniegtas pārsūdzētajā apgabaltiesas spriedumā (piemēram, pieteicēji kasācijas sūdzībā norādījuši, ka ietekmes uz vidi novērtējuma procesā nav ņemti vērā apstākļi, kas saistīti ar temperatūras svārstībām, tomēr uz šo argumentu atbilde sniegta apgabaltiesas sprieduma 18.punktā).

Šajā sakarā norādāms, ka Augstākās tiesas kā kasācijas instances tiesas kompetence atšķiras no apgabaltiesas kā apelācijas instances tiesas kompetences. Apgabaltiesa apelācijas tiesvedības ietvaros izskata lietu pēc būtības (Administratīvā procesa likuma 302.panta pirmā daļa), savukārt Augstākā tiesa atbilstoši Administratīvā procesa likuma 325.pantam izvērtē kasatora norādītos tiesību normu pārkāpumus, ko pieļāvusi zemākas instances tiesa.

Tādēļ Augstākās tiesas kompetencē nav lietas apstākļu noskaidrošana un pierādījumu pārvērtēšana, kas savukārt nozīmē, ka Augstākā tiesa vēlreiz nepārbauda zemākas instances tiesas veikto pierādījumu novērtējumu pēc būtības. Kasācijas instances tiesas kompetencē nav, pārbaudot pierādījumus, pārliecināties, ka izslēgta jebkura iespējamība, ka pierādījumu pārbaudes rezultātā varētu izdarīt kasatoram labvēlīgāku secinājumu. Tā būtu atkārtota pierādījumu novērtēšana pēc būtības, ko veic tikai pirmās un apelācijas instances tiesa. Tāpēc apstāklis, ka pieteicēji vispārīgi nepiekrīt zemākas instances tiesas veiktajam faktisko apstākļu vai pierādījumu novērtējumam, pats par sevi nevar tikt uzskatīts par pietiekamu pamatu, lai secinātu, ka zemākas instances tiesa savā vērtējumā ir pārkāpusi Administratīvā procesa likuma 154.panta pirmo daļu. Pārbaudot Administratīvā procesa likuma 154.panta pirmās daļas piemērošanas pareizību, kasācijas instances tiesa varētu šo normu atzīt par pārkāptu, ja, piemēram, tiesas izdarītie secinājumi vai nu vispār nebalstās uz pierādījumiem, bet tikai uz pieņēmumiem, vai ja secinājumi loģiski nevar izrietēt no novērtētajiem pierādījumiem, vai ja kāda pierādījuma saturs ir acīmredzami nepareizi noskaidrots (sal. *Augstākās tiesas 2017.gada 20.decembra sprieduma lietā Nr. SKA-236/2017 (ECLI:LV:AT:2017:1220.A420581811.3.S) 10.punktu, 2017.gada 6.decembra sprieduma lietā Nr. SKA-305/2017 (ECLI:LV:AT:2017:1206.A420600811.2.S) 5.punktu, 2017.gada 21.novembra sprieduma lietā Nr. SKA-278/2017 (ECLI:LV:AT:2017:1121.A420411412.2.S) 7., 8.punktu*).

Līdz ar to kasācijas kārtībā nav pārbaudāmi vispārīgi pieteicēju iebildumi pret apgabaltiesas pierādījumu un faktisko apstākļu novērtējuma rezultātā izdarītajiem secinājumiem. Tāpat arī nav pārbaudāmi kasācijas sūdzībā norādītie apsvērumi, kuros pieteicēji, nenorādot uz konkrētu tiesību normu kļūdainu piemērošanu, atkārtoti atreferē savus tiesvedības gaitā jau vairākkārt izteiktos un apgabaltiesas spriedumā atbildētos iebildumus pret pārsūdzēto lēmumu.

II

[9] Konkrētās tiesvedības ietvaros tiek pārbaudīts pārsūdzētā lēmuma – paredzētās darbības akcepta – tiesiskums.

Atbilstoši likuma „Par ietekmes uz vidi novērtējumu" 21.panta pirmajai daļai lēmuma par paredzētās darbības akceptu mērķis ir sniegt iesniedzējam tiesības veikt paredzēto darbību. Tādējādi būtībā paredzētās darbības akcepts uzskatāms par tādu lēmumu, ar kuru konceptuāli tiek atbalstīta paredzētā

darbība. Tāpēc ietekmes uz vidi novērtējuma laikā un paredzētās darbības akcepta laikā kompetentajām iestādēm ir jāizvērtē, kāda tieši ietekme uz vidi būs paredzētajai darbībai, jāapsver tādi darbības īstenošanas veidi, kas mazāk skartu vidi un cilvēkus, kā arī visbeidzot saprātīgi jāizšķiras par to, vai un kādas paredzētās darbības atļaut īstenot (*Augstākās tiesas 2017.gada 20.decembra sprieduma lietā Nr. SKA-236/2017 (ECLI:LV:AT:2017:1220.A420581811.3.S) 13.punkts, 2015.gada 20.aprīļa sprieduma lietā Nr. SKA-47/2015 (A420407011) 12.punkts*).

Vienlaikus uzsverams, ka lēmums par paredzētās darbības akceptu nošķirams no paredzētās darbības ieceres īstenošanas procesā turpmāk pieņemamiem lēmumiem. Lēmums par paredzētās darbības akceptu pats par sevi nedod galīgu atļauju ierosinātājam veikt to darbību, kuras akceptam ierosinātājs ir vērsies kompetentajā institūcijā. Uzsākot paredzētās darbības īstenošanu, ierosinātājam jebkurā gadījumā ir jāievēro normatīvajos aktos paredzētā kārtība un nosacījumi gan būvniecības uzsākšanai, gan piesārņojošās darbības veikšanas uzsākšanai. Tāpēc akceptētās ieceres īstenošanas process šajā gadījumā paredz tālāku patstāvīgu administratīvo aktu – būvatļaujas un atļaujas piesārņojošas darbības veikšanai – saņemšanu. Nav noliedzams, ka minēto administratīvo aktu izdošanā ir ņemamas vērā gan ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojumā, gan biroja atzinumā izvirzītās prasības ieceres īstenošanai. Šo prasību ievērošana atbilstoši pārsūdzētajam lēmumam ir obligāta, proti, gan būvniecības, gan piesārņojošas darbības atļaujas izdošanas laikā šīs prasības ir ņemamas vērā un minētajos procesos nav jāatgriežas pie jautājumiem, kuri apsvērti un risināti ar administratīvo aktu par paredzētās darbības akceptu (sal. *Augstākās tiesas 2018.gada 4.janvāra lēmuma lietā Nr. SKA-794/2018 (ECLI:LV:AT:2018:0104.A420358914.5.L) 6.–8.punktu*). Tomēr, gan lemjot par būvatļaujas izdošanu būvdarbu veikšanai paredzētās darbības vietā, gan lemjot par atļaujas piesārņojošās darbības veikšanai izdošanu, patstāvīgi risināmi jautājumi par tādu nosacījumu izvirzīšanu, kas attiecas tieši uz tām tiesiskajām attiecībām, kas tiktu nodibinātas ar attiecīgo administratīvo aktu.

Līdz ar to paredzētās darbības akcepta tiesiskuma izvērtējums neaptver vērtējumu par tādiem pieteicēju izvirzītiem iebildumiem, kas attiecas uz turpmākiem procesiem – būvatļaujas un atļaujas piesārņojošās darbības veikšanai izdošanu (piemēram, par iebildumiem, ka plānotā būvniecība neatbilst Aizsargjoslu likumā un teritorijas plānošanas dokumentos noteiktajām prasībām un būvatļaujas izdošanai būtu nepieciešams veikt sabiedrisko apspriešanu, vai iebildumiem par nepietiekamām piesārņojošas darbības monitoringa prasībām).

[10] Atbilstoši likuma „Par ietekmes uz vidi novērtējumu" 26.panta ceturtajai daļai paredzētās darbības akceptu var apstrīdēt un pārsūdzēt normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā, ja ir pārkāptas vai ignorētas normatīvajos aktos noteiktās sabiedrības tiesības uz informāciju vai līdzdalību ietekmes uz vidi novērtējuma vai stratēģiskā novērtējuma procesā.

Minētā norma sniedz sabiedrībai iespējas iebilst pret paredzētās darbības akceptu tajos gadījumos, ja šī lēmuma pieņemšanas procesā sabiedrība nav pienācīgā kārtā informēta par paredzēto darbību, nav uzklausīta vai tās viedoklis nav ņemts vērā. Pārbaudot sabiedrības līdzdalības tiesību ievērošanu lēmuma par paredzētās darbības akceptu pieņemšanā, tiesas pārbaude aptver arī vērtējumu par sabiedrības līdzdalības tiesību nodrošināšanu un ievērošanu ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras ietvaros (*Augstākās tiesas 2015.gada 14.augusta lēmuma lietā Nr. SKA-984/2015 (A420203015) 7.punkts*).

Tādējādi, vērtējot, vai paredzētās darbības akcepta pieņemšanā ir ievērotas sabiedrības līdzdalības tiesības, tiesai jāpārbauda, vai ietekmes uz vidi novērtējuma procedūrā ierosinātājs ir izpildījis normatīvajos aktos noteiktos sabiedrības informēšanas pienākumus, kā arī organizējis nepieciešamos pasākumus sabiedrības viedokļa uzklausīšanai. Secīgi tiesai ir jāpārbauda, vai kompetentās institūcijas, sniedzot atzinumu par ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojumu un pieņemot lēmumu par paredzētās darbības akceptu, sabiedrības pausto viedokli ir apsvērušas un ņēmušas vērā.

[11] Pieteicēji gan tiesvedības gaitā, gan kasācijas sūdzībā izteikuši virkni iebildumu pret nepietiekamo sabiedrības informēšanu ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras ietvaros.

Pieteicēju centrālie iebildumi vērsti pret sabiedrisko apspriešanu norises laiku, proti, to, ka sākotnējā sabiedriskā apspriešana un ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojuma sabiedriskā apspriešana noritējušas darba dienās attiecīgi plkst.16.00 un plkst.17.00. Tāpat pieteicēji izteikuši iebildumus, ka trešās personas organizētie papildu pasākumi sabiedrības informēšanai nav bijuši pietiekami.

Vispārīgi Augstākā tiesa piekrīt pieteicēju kasācijas sūdzībā norādītajam, ka sabiedriskās apspriešanas procedūra ir uzskatāma par pamata elementu sabiedrības tiesību piedalīties ar vidi saistītu jautājumu pieņemšanā nodrošināšanas mehānismā. Tāpēc sabiedriskās apspriešanas procedūrai jābūt organizētai tādējādi, lai efektīvi tiktu nodrošinātas sabiedrības iespējas šajā procedūrā piedalīties. Minētais, kā pareizi norāda pieteicēji, izriet arī no likuma „Par ietekmes uz vidi novērtējumu" 3.panta 4.[1]punkta, kas noteic ierosinātāja pienākumu nodrošināt paredzētās darbības ietekmes novērtējuma sabiedrisko apspriešanu sabiedrībai pieejamā vietā un laikā.

Tomēr minētās prasības nevar tikt tulkotas tādējādi, ka sabiedrībai ir tiesības diktēt ierosinātājam noteikumus, atbilstoši kuriem sabiedrības līdzdalības pasākumi ir nodrošināmi. Ierosinātāja darbībām sabiedrības informēšanas un iesaistes procesā jābūt tādām, kas kopumā vērstas uz pēc iespējas lielāku sabiedrības iesaistes veicināšanu. Savukārt iepretim tam ir arī pašas sabiedrības pienākums būt aktīvai un iesaistīties tajos pasākumos, kurus ierosinātājs veic, lai nodrošinātu šo sabiedrības iesaisti. Līdz ar to vispārīgi apstāklis, ka sabiedrību neapmierina laiks, kurā sabiedriskā apspriešana tiek organizēta (piemēram, pieteicēju kasācijas sūdzībā norādītie iebildumi, ka ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojuma sabiedriskā apspriešana organizēta laikā starp Lieldienām un maija svētkiem), pats par sevi nenorāda uz sabiedrības līdzdalības tiesību pārkāpumu. Kā pareizi norādījusi apgabaltiesa, sabiedrībai ir tiesības līdzdarboties ar vidi saistītu lēmumu pieņemšanā arī neklātienē, proti, sniedzot rakstveida priekšlikumus. Minētais citstarp izriet no likuma „Par ietekmes uz vidi novērtējumu" 17.panta ceturtās daļas.

Konkrētajā gadījumā apgabaltiesa ir secinājusi, ka sākotnējās sabiedriskās apspriešanas un ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojuma sabiedriskās apspriešanas laiks ir bijis tāds, kurā liela daļa darbspējīgo iedzīvotāju varētu būt darbā. Turklāt arī Jelgavas novada pašvaldība minētā apstākļa dēļ ir aicinājusi trešo personu organizēt papildu pasākumus, kuros sabiedrībai būtu sniegta iespēja iegūt informāciju par paredzēto darbību un izteikties par jautājumiem, kas to satrauc. Minēto nav noliegusi arī pati trešā persona. Līdz ar to, lai arī apgabaltiesa ir secinājusi, ka minētās sabiedriskās apspriešanas nav bijušas formālas un tajās ir piedalījušies Kalnciema iedzīvotāji, Augstākā tiesa secina, ka sabiedrisko apspriešanu norises laiks varētu tikt vērtēts kā tāds apstāklis, kura dēļ nepieciešams rūpīgāk pievērsties jautājumam, vai sabiedrības līdzdalības tiesības nodrošinātas pienācīgi.

Apgabaltiesa ir secinājusi, ka trešā persona arī pēc 2014.gada 22.aprīļa sabiedriskās apspriešanas ir organizējusi pasākumus, kuros sabiedrībai ir bijušas iespējas iepazīties ar plānoto ieceri, kā arī izteikties par jautājumiem, kuri to satrauc. Proti, trešā persona 2014.gada 13.maijā organizēja sanāksi par paredzēto darbību, šī sapulce, ņemot vērā sabiedrības iebildumus, rīkota plkst.18.30. Tāpat trešā persona iesaistījās dialogā ar vietējiem uzņēmējiem, ierodoties uz tikšanos Kalnciema šūšanas uzņēmuma SIA „Spectre Latvia" telpās. Papildus trešā persona Kalnciema iedzīvotājiem organizēja braucienu uz Poliju, kurā bija iespējams apmeklēt divas akumulatoru pārstrādes rūpnīcas. Līdz ar to, lai arī sākotnējās sabiedriskās apspriešanas un ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojuma sabiedriskās apspriešanas laiks bija noteikts tāds, kurā iedzīvotāji varētu sastapties ar neērtībām šī pasākuma apmeklēšanā, trešā persona kopumā pienācīgā kārtā nodrošināja sabiedrības tiesības iepazīties ar informāciju par paredzēto darbību. Turklāt trešās personas organizētajos papildu pasākumos paustais sabiedrības viedoklis ir ticis ņemts vērā arī biroja atzinuma un pārsūdzētā lēmuma pieņemšanā.

Ievērojot minēto, apgabaltiesa pamatoti secinājusi, ka konkrētajā gadījumā nav saskatāmi pārkāpumi sabiedrisko apspriešanu organizēšanā un trešās personas veiktie pasākumi ir pietiekami, lai sabiedrībai būtu nodrošinātas iespējas uzzināt un izteikties par sevi interesējošajiem jautājumiem.

Pieteicēju kasācijas sūdzībā norādītie iebildumi saistībā ar trešās personas organizētajiem papildu pasākumiem būtībā ir balstīti pieteicēju nepatikā pret paredzēto darbību kā tādu, nevis objektīvā argumentācijā par to, kādas informācijas nesniegšana pieteicējus neapmierina vai kādā veidā pieteicēji ir bijuši ierobežoti sniegt trešajai personai vai kompetentajām iestādēm savu viedokli par paredzēto darbību.

[12] Tāpat apgabaltiesas spriedumā secināts, ka informācija par paredzētajiem pasākumiem sabiedrības informēšanai un uzklausīšanai (sabiedriskajām apspriešanām un papildu sanāksmēm) pieteicējiem sniegta pienācīgā kārtā.

Pieteicēji kasācijas sūdzībā vispārīgi norādījuši, ka lietā nav pierādīts, ka informācija par 2014.gada 22.aprīļa sabiedrisko apspriešanu būtu izvietota pie Kalnciema ziņojumu dēļiem. Tomēr šie pieteicējas iebildumi nesatur objektīvu pamatojumu, kāpēc šos apgabaltiesas secinājumus būtu pamats apšaubīt.

Pieteicēji iebilduši arī pret to, ka informācija par sākotnējo sabiedrisko apspriešanu un ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojuma sabiedrisko apspriešanu publicēta laikrakstā „Zemgales Ziņas", kas ir Jelgavas domes, nevis Jelgavas novada domes izdevums, un kuru Kalnciemā neesot iespējams iegādāties.

Atbildot uz minētajiem iebildumiem, Augstākā tiesa vispārīgi piekrīt pieteicējiem, ka laikraksta „Zemgales Ziņas" izvēle paziņojumu par sabiedrisko apspriešanu publicēšanai konkrētajā gadījumā neatbilst likuma „Par ietekmes uz vidi novērtējumu" 15. panta pirmajā un 17.panta pirmajā daļā paredzētajam pienākumam paziņojumu par sabiedrisko apspriešanu publicēt vismaz vienā pašvaldības izdotajā laikrakstā vai citā vietējā laikrakstā. Tomēr konkrētajā gadījumā minētais nav uzskatāms par tādu trūkumu, kas radītu pamatu uzskatīt, ka ietekmes uz vidi novērtējuma laikā sabiedrībai nav bijušas pienācīgas iespējas uzzināt par organizētajiem sabiedrības līdzdalības pasākumiem.

Augstākā tiesa uzsver, ka likuma „Par ietekmes uz vidi novērtējumu" 15.panta pirmajā un 17.panta pirmajā daļā noteiktās prasības sabiedrības informēšanai par sabiedrisko apspriešanu norisi nav pašmērķīgas. Šo prasību mērķis ir nodrošināt, lai informācija par sabiedrības līdzdalības pasākumiem ietekmes uz vidi novērtējuma procedūrā būtu pieejama pēc iespējas plašākai sabiedrības daļai, tādējādi veicinot sabiedrības iesaisti ar vidi saistītu lēmumu pieņemšanā. Tāpēc, vērtējot, vai sabiedrība ir pienācīgā kārtībā informēta par sabiedriskajām apspriešanām un citiem sabiedrības līdzdalības pasākumiem, minēto prasību ievērošana nav aplūkojama formāli, bet gan ir izvērtējams, vai veiktie sabiedrības informēšanas pasākumi pēc būtības ir sasnieguši savu mērķi.

Apgabaltiesas spriedumā ir izvērtēts, ka kopumā ietekmes uz vidi novērtējuma procedūrā sabiedrībai tika sniegta plaša informācija par sabiedrības līdzdalības iespējām, tostarp sabiedriskajām apspriešanām ietekmes uz vidi novērtējuma procedūrā. Tostarp apgabaltiesa ir konstatējusi, ka informācija par paredzētajām sabiedriskajām apspriešanām ir tikusi publicēta arī interneta portālā „DELFI", kā arī par paredzētajiem papildu sabiedriskās apspriešanas pasākumiem informācija tikusi izplatīta skrejlapu veidā. No apgabaltiesas vērtējuma kopumā ir secināms, ka sabiedrība ietekmes uz vidi novērtējuma procedūrā ir bijusi plaši informēta par paredzēto darbību un kārtību, kādā iespējams izteikt viedokli par to, un šīs iespējas arī ir izmantotas. Tāpēc pieteicēju iebildumi, ka informācija par sabiedriskajām apspriešanām publicēta laikrakstā „Zemgales Ziņas", vērtējami kā formāli, nevis pēc būtības vērsti uz to, ka pieteicējiem informācijas trūkuma dēļ būtu bijušas liegtas iespējas līdzdarboties ar vidi saistītu lēmumu pieņemšanā. Līdz ar to, kā pamatoti secinājusi apgabaltiesa, trešā persona kopumā ir veikusi nepieciešamos pasākumus, lai pienācīgā kārtā informētu sabiedrību par paredzētās darbības apspriešanas pasākumiem.

[13] Pieteicēji kasācijas sūdzībā arī iebilduši apgabaltiesas secinājumam, ka sabiedrības viedoklis ietekmes uz vidi novērtējuma procedūrā un pārsūdzētā lēmuma pieņemšanā ir ticis apsvērts un ņemts vērā. No kasācijas sūdzības secināms, ka, pieteicēju ieskatā, šādu secinājumu varētu izdarīt tikai tad, ja paredzētās darbības akcepta process būtu noslēdzies tā, kā to vēlas pieteicēji (proti, paredzēto darbību konkrētajā vietā neakceptējot). Tomēr minētie pieteicēju iebildumi ir acīmredzami nepamatoti.

Sabiedrības līdzdalība novērtējuma procesā pati par sevi un tās ietvaros paustie sabiedrības viedokļi un izvirzītās prasības neizslēdz paredzētās darbības īstenošanu, bet gan ir instruments labāku risinājumu meklēšanai. Tāpēc sabiedrības līdzdalības tiesības neparedz, ka ikviena sabiedrības izvirzītā prasība ir jāakceptē. Būtiski ir sabiedrības izteikto viedokli apsvērt (sal. *Augstākās tiesas 2017.gada 20.decembra sprieduma lietā Nr. SKA-236/2017 (A420581811) 11.punkts*). Kā konstatējusi apgabaltiesa, tas konkrētajā gadījumā ir ticis darīts.

Šo iemeslu dēļ pieteicēju iebildumi, ka tiesvedības gaitā nav noskaidrots precīzs to iedzīvotāju skaits, kuri paredzēto darbību atbalsta (un kuri ir pret ieceres īstenošanu), neietekmē apgabaltiesas sprieduma tiesiskumu. Kā pareizi spriedumā akcentējusi apgabaltiesa, sabiedrības negatīvs viedoklis nav uzskatāms par neatsveramu argumentu, jo pretējā gadījumā sabiedrībai jūtīgos jautājumos nekad nebūtu iespējams panākt risinājumu.

Apgabaltiesa ir izvērtējusi pārsūdzētā lēmuma pamatojumu pēc būtības un secinājusi, ka lēmums citstarp pamatots ar ietekmes uz vidi novērtējuma procedūrā izstrādātajiem dokumentiem. Ietekmes uz vidi novērtējuma gaitā savukārt ir izvērtēta paredzētās darbības iespējamā ietekme uz vidi un tās būtiskums, apsvērtas iespējas, kā to mazināt, kā arī paredzēti konkrēti nosacījumi, kas darbības ierosinātājam jāņem vērā turpmākajā projekta īstenošanas gaitā. Minētais citstarp aptver arī vērtējumu par tiem sabiedrības iebildumiem, kas attiecas uz paredzētās darbības īstenošanu konkrētajā vietā, proti, Lielupes krastā. Sabiedrības (iedzīvotāju un kompetento institūciju) iebildumu sakarā ir aktualizēts ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojums, kā arī šie iebildumi detalizēti ir vērtēti arī biroja atzinumā. Savukārt, izvērtējot šos iebildumus, birojs ir secinājis, ka paredzētā darbība tās iecerētajā vietā ir pieļaujama, ievērojot biroja atzinumā un attiecīgi paredzētās darbības akceptā izvirzītos nosacījumus.

Pieteicēji kasācijas sūdzībā nepamatoti norāda, ka biroja atzinumā, pārsūdzētajā lēmumā un attiecīgi apgabaltiesas spriedumā nav ņemts vērā Veselības inspekcijas viedoklis. Pieteicēju ieskatā, Veselības inspekcija ir atzinusi, ka nav iespējams prognozēt, kāda būs paredzētās darbības ietekme uz apkārtnes iedzīvotāju veselību (un tātad ir objektīva iespēja, ka tā būs nelabvēlīga). Augstākā tiesa, iepazinusies ar konkrēto Veselības inspekcijas atzinumu, secina, ka minētais pieteicēju uzskats ir kļūdains. Atzinumā norādīts, ka, izvērtējot vides piesārņojuma modelēšanas rezultātus un ekspertu slēdzienus, Veselības inspekcija piekrīt, ka gadījumā, ja tiek ievērotas paredzētās tehnoloģiskās prasības, nodrošinātas vides normatīvu prasības attiecībā uz gaisa emisijām un veikti visi nepieciešamie piesardzības pasākumi darbam ar bīstamajiem atkritumiem, nav prognozējama jaunceļamās ražotnes ietekme uz apkārtnes iedzīvotāju veselību. Tātad Veselības inspekcija nav atzinusi, ka paredzētās darbības ietekme ir neprognozējama, bet atzinusi, ka šāda ietekme nav sagaidāma (prognozējama) tad, ja tiks ievērotas paredzētās darbības veikšanai izvirzītās prasības. Savukārt Veselības inspekcijas norādītie riska faktori paredzētās darbības īstenošanā ir ņemti vērā biroja atzinumā.

Ievērojot minēto, kasācijas sūdzībā nav norādīti konkrēti apgabaltiesas neizvērtēti lēmuma pieņemšanas aspekti, kas varētu atstāt ietekmi uz tā tiesiskumu. Arī Augstākā tiesa tādus nekonstatē. Augstākā tiesa nenoliedz, ka no sabiedrības nevar pieprasīt, lai visi iebildumi pret paredzēto darbību un iestāžu vērtējumu saistībā ar šo darbību būtu balstīti zinātniskā argumentācijā vai juridiskā pamatojumā. Tomēr, ja reiz iestāde ir pamatojusi savu viedokli ar ietekmes uz vidi novērtējumā iegūto informāciju (kas konkrētajā gadījumā ietver detalizētus faktus par visām vērā ņemamajām ietekmēm), tad šo informāciju noliedzošs vai apšaubošs viedoklis ir saprātīgi jāpamato. Tas konkrētajā gadījumā nav ticis darīts (sal. *Augstākās tiesas 2013.gada 25.janvāra sprieduma lietā Nr. SKA-40/2013 (A42672309) 10.punktu*).

[14] Apkopojot minēto, pārsūdzētais apgabaltiesas spriedums ir tiesisks, bet pieteicēju kasācijas sūdzība – noraidāma.

Papildus Augstākā tiesa vērš pieteicēju uzmanību uz to, ka turpmākā paredzētās darbības ieceres īstenošanas procesā sabiedrībai ir tiesības aktīvi līdzdarboties un vērst gan uzraugošo institūciju, gan trešās personas uzmanību uz jautājumiem, kuri to satrauc. Kā jau šajā spriedumā norādīts, paredzētās darbības akcepts ir lēmums, ar kuru konceptuāli tiek atbalstīta paredzētās darbības īstenošana tam paredzētajā vietā. Savukārt paredzētās darbības īstenošanas uzsākšanai un veikšanai trešajai personai būs nepieciešams iegūt atļauju piesārņojošās darbības veikšanai likuma „Par piesārņojumu" un uz tā pamata izdoto Ministru kabineta 2010.gada 30.novembra noteikumu Nr.1082 „Kārtība, kādā piesakāmas A, B un C kategorijas piesārņojošas darbības un izsniedzamas atļaujas A un B kategorijas piesārņojošo darbību veikšanai" noteiktajā kārtībā. Minētais regulējums citstarp paredz prasības rūpīgai piesārņojošās darbības uzraudzībai, lai nodrošinātu, ka piesārņojošās darbības veikšanas laikā netiek radīti draudi apkārtējai videi. Tāpēc pieteicēju bažām par to, ka paredzētās darbības akcepts atļauj veikt nekontrolētu piesārņojošo darbību, nav pamata.

III

[15] Pieteicēji lūguši apvienot izskatāmo lietu ar Administratīvajā rajona tiesā 2018.gada 3.maijā saņemto Kalnciema novada iedzīvotāju pieteikumu par trešajai personai izsniegtās būvatļaujas paredzētās darbības īstenošanai atcelšanu.

Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 193.panta otrajai daļai tiesnesis var apvienot lietas tad, ja šāda apvienošana sekmē administratīvo lietu ātrāku vai pareizāku izskatīšanu. Augstākā tiesa konkrētajā gadījumā nesaskata, ka izskatāmās lietas, kas tiek skatīta jau kasācijas instancē, apvienošana ar lietu, kurā būs pārbaudāms trešajai personai izsniegtās būvatļaujas tiesiskums, sekmētu šo lietu ātrāku vai pareizāku izskatīšanu. Minēto lietu ietvaros pārbaudāms divu patstāvīgu administratīvo aktu tiesiskums, un tās lietas izskatīšana, ar kuru pieteicēji ir lūguši izskatāmo lietu apvienot, nevar ietekmēt izskatāmās lietas rezultātu. Līdz ar to pieteicēju lūgums ir noraidāms.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 348.panta pirmās daļas pirmās daļas 1.punktu un 351.pantu, Augstākā tiesa

nosprieda

atstāt negrozītu Administratīvās apgabaltiesas 2016.gada 21.decembra spriedumu, bet /pers. A/, /pers. B/, /pers. C/, /pers. E/, /pers. F/, /pers. G/, /pers. H/, /pers. I/ un /pers. J/ kasācijas sūdzību noraidīt.

Spriedums nav pārsūdzams.

Tiesnese I. Višķere

Tiesnese L. Slica

Tiesnese R. Vīduša